

Bladet

Nyhetsbrev från Kulturväxtgruppen, Stockholms läns hembygdsförbund 2022#1

Med några av Ulrica Hydman Valliens glada tulpaner (bilden något beskuren) kommer här årets första Blad. Tyvärr har vi inte så många roliga aktiviteter att tipsa om. Det mesta ställs ju in, inklusive den föreläsning vi skulle haft 28 januari om *Stadsodlingens historia*. Men planerna på föreläsningen finns kvar, och den kommer förhoppningsvis att hållas senare i vår. Vi har också flera andra idéer om intressanta föreläsningar som vi hoppas ska gå i lås framöver. Vi ger inte upp! Och medan du väntar kan du skaffa dig en ny bok att läsa, eller följa föreläsningar på webben.

Fyra nya böcker om bevarade kulturväxter

Programmet för odlad mångfald, Pom, är ett nationellt program för att bevara den genetiska mångfalden bland de odlade växterna. Pom samordnas från Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp, men är ett nätverk där flera olika organisationer och myndigheter ingår, till exempel friluftsmuseer, botaniska trädgårdar, Fritidsodlingens riksorganisation, Jordbruksverket och Riksantikvarieämbetet. Förutom att bevara gamla kulturväxter ger Pom också ut böcker. Nu har det kommit fyra nya!

Rosarvet i Nationella genbanken

Lars-Åke Gustavsson och Henrik Morin

I många äldre trädgårdar kan man fortfarande återfinna en del av de tusentals rossorter som introducerats i Sverige under framför allt 1800- och 1900-talen, i några fall långt tidigare. Under 2004–2010 genomförde Pom en landsomfattande inventering under namnet Rosuppropet. Särskilt intressanta rosor samlades in och efter mångårig provodling och utvärdering valdes 331 ut för att bevaras i Nationella genbanken vid Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp.

I den här boken presenteras 274 av genbankens rossorter ingående med sort- och gruppbeskrivningar, ett omfattande bildmaterial och med fascinerande historier om människorna som odlade dem.

Pelargonier i Nationella genbanken - fönsterträd med kulturarv

Karin Persson och Anita Ireholm

I många hem finns krukväxter som vårdas ömt och som förs vidare från generation till generation. Krukväxtuppropet sökte 2009-2010 efter rumsväxter vars odlingshistoria kunde följas till före 1960. Uppropet var det sista av åtta som initierats av Pom. Gensvaret blev stort och 250 krukväxter, däribland 44 pelargonier, har valts ut att ingå i Nationella genbanken för vegetativt förökade trädgårdsväxter.

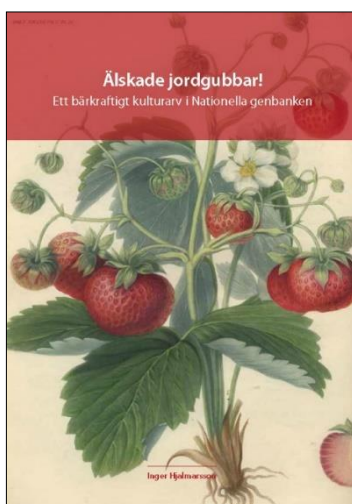
Pelargonier i Nationella genbanken – fönsterträd med kulturarv presenterar de pelargonier som i genbanken bevaras för framtiden. Med brev, berättelser och foton får du ta del av deras historik och du kan även läsa om personerna som en gång i tiden odlade dem. Du får också veta hur de som nu har donerat pelargonerna tagit hand om sina klenoder. Presentationen kompletteras med en utförlig sortbeskrivning.

Popplar – Park- och gatuträd i Nationella genbanken

PerOla Fritzon

Efter många års provodling i fält presenteras här med hjälp av bilder och iakttagelser de 46 popplar som nu bevaras i Nationella genbanken i Alnarp. I en introduktion ges en historik över popplarnas svenska odlingshistoria och författarens många bilder på de ståtliga ursprungsträden, som i många fall nu är fällda, presenteras vid sidan av karaktärer som är typiska för de många olika arter och sorter som odlats.

Popplarnas enorma växtkraft gör dem fascinerande, användbara och värdefulla, både i skog, park och trädgård. I denna bok inbjuds du att lära känna våra äldsta magnifika svartpopplar, balsamdoftande popplar från öst och väst jämte användbara hybrider ur vårt hortikulturella kulturarv. Denna publikation är den första presentationen av växtmaterialet som inventerades genom Poms Träd- och buskupprop.

Älskade jordgubbar! - Ett bärkraftigt kulturarv i Nationella genbanken

Inger Hjalmarsson

Här porträtteras de sorter av jordgubbar, smultron och smulgubbar som bevaras i Nationella genbanken. Bland dessa finns sorter framtagna av svensk växtförädling, inventeringsfynd och utländska sorter med svensk odlingsstradition. Varje sort beskrivs med sin historia och sina sortegenskaper. Boken ger också ett historiskt perspektiv på svensk växtförädling och odling. På senare år har spridningen av nya sorter gått snabbt och de äldre är idag ett skört kulturarv som är väl värt att bevara. Bland bokens 35 sortporträtt finns kända favoriter som 'Senga Sengana' men även genbanksrariteter som 'Julia', 'Gustaf' och 'Amanda'.

Vi tackar Helena Persson, Pom, för bokinformationen. Mer om Pom:s [verksamhet kan du läsa här](#). Böckerna finns i vanliga bokhandlar och nätbokhandlar. Men flera av [Pom:s böcker kan du också beställa här](#)

Handbok för en gammal trädgård

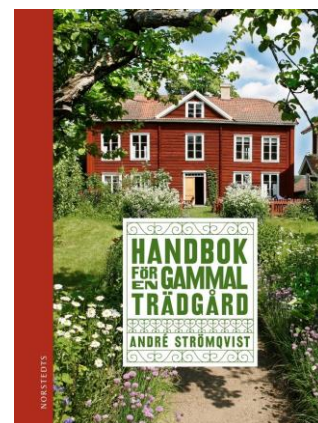
André Strömqvist

Byggnads- och trädgårdsantikvarie André Strömqvist är aktuell med en ny bok; *Handbok för en gammal trädgård*. Han har tidigare skrivit *Odlarens handbok*, *Trädgårdsmästarens anteckningar* och *Odlarliv på Kniva trädgård* (tillsammans med Andreas Graveleij).

Under många år skrev han också "Handboken" i tidskriften *Allt om Trädgård*.

I sin nya bok beskriver han hur vi hittar spår, tolkar det vi ser och hittar rätt ambitionsnivå för att vårda, restaurera och eventuellt återskapa en gammal trädgård.

Också denna bok finns i vanliga bokhandeln och hos nätbokhandlarna, till exempel Bokus och Adlibris.

Webbföreläsning med Gunnel Carlson

Den välkända trädgårdsjournalisten Gunnel Carlson startade Tusen trädgårdar 2010. Vartannat år visar tusentals trädgårdsodlare i hela Sverige upp sina trädgårdar, grönsaksland, kolonilotter, balkonglådor och slottsparkar. Och den 3 juli i år är det dags igen. I en webbföreläsning 9 februari kl 19.00 – 21.00 berättar Gunnel Carlsson mer om evenemanget. Föreläsningen sker i Studiefremjandets regi och det är gratis att se och lyssna via programmet Teams. Mer om hur du gör och var du anmäler dig [hittar du här](#).

Det var allt vi hade att bjuda på idag. Mejla till hembygdskonsulent Ann Pettersson, ann@hembygd.se om du har tips och idéer som du vill dela med dig av, och be gärna de som du tror är intresserade att anmäla sig som prenumeranter på det här nyhetsbrevet.

**Stockholms läns
hembygdsförbund**